

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği

www.yayed.org.tr | https://dergipark.org.tr/tr/pub/msydergi | khydergi.com/index.php/pub

KÜNYE

YAYED Bülteni
Sayı: 10

Mart-Nisan 2026
İki ayda bir çıkar
Sahibi: YAYED adına
Prof. Dr. Birgül A. GÜLER

Editör:
Zübeyde ERDOĞAN ÇELİKKİN

Teknik Editör:
Ata Berk KISAOĞLAN

Yayın Kurulu Üyeleri:
Dr. Duygu BANKOĞLU
Ahmet Müfit BAYRAM
Nurten ÇAĞLAR YAKIŞ
Dr. Zübeyde ERDOĞAN ÇELİKKİN
İsmail Serhat SALİHOĞLU
Doç.Dr. Ozan ZENGİN

İletişim:
yayedder@gmail.com
Parayla satılmaz, E-yayındır

Merhaba!

"Acele Kamulaştırma" uygulamasının gerçekte kamulaştırma olmayıp köylülerin elinden toprağının alınıp şirketlere peşkeş çekilmesi olduğunu 1990'lı yıllarda Bergama örneğinde görmüştük. Bu uygulama maden arama ruhsatlarındaki artış gibi, 2000'lerde inanılmaz bir hızla yaygınlaştı. Hemen hergün maden için kamulaştırma ve buna direnç gösteren köylülerle ilgili haberler okuyoruz. Son haber hepimize "bu kadar da olmaz" dedirten Akbelen/İkizköy halkının direnişi nedeniyle Esra Işık'ın tutuklanması oldu. Acele kamulaştırmanın sonuçlarına ilişkin yazıyı Berivan Sevana Yılmaz kaleme aldı. Osmanlı dönemi iltizam uygulamalarını hatırlatan yol ve köprülerin özelleştirilmesi son günlerde yeniden gündeme geldi. Neredeyse şirketlerin halktan doğrudan vergi toplaması anlamına gelen bu özelleştirme uygulamasını Av. Nurten Çağlar Yakış yazdı. Diğer bir yazımız ilginç bir kooperatif önerisi içeriyor. Makale, kooperatifçilik konusunun uzmanı Ahmet Dursun Yılmaz tarafından yazıldı.

Yerel yönetim yayıncılığına ilişkin kuşakta, Ata Berk Kısaoğlan tarafından, 1935 yılında yayımlanmaya başlanan ve günümüzde Türkiye Belediyeler Birliği'nin yayın organı olarak İller&Belediyeler ismiyle 934. sayısına ulaşan, İller ve Belediyeler dergisi ele alındı.

ABD ve İsrail'in İran'a saldırısı tüm dünyada kalıcı etkiler bırakacak gibi görünmektedir. Türkiye topraklarına füze atılması ise İran ile ülkemiz arasında gerilim yaratmayı amaçlamaktadır. Bu vesileyle kitap kuşağında Osmanlı ve İran meşrutiyetçilerinin saltanata karşı işbirliğini hatırlatmak istedik. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurucularından Ömer Naci'nin yaşamı bu işbirliğinin en somut örneklerindedir ve *Milli Hatip Ömer Naci* adlı kitap Cumhuriyet Kitapları tarafından yayımlanmıştır.

On birinci sayımızda görüşmek üzere.

Zübeyde Erdoğan Çelikkın

İçindekiler

HES'lerden Akbelen'e
Berivan Sevana
Yılmaz
Sayfa 2-5

Otoyol ve Köprülerin Özelleştirilmesi
Nurten Çağlar Yakış
Sayfa 6-7

Otomobil Mülkiyet Kooperatif ve Belediye
Ahmet Dursun Yılmaz
Sayfa 8-9

İller ve Belediyeler Dergisi
Ata Berk Kısaoğlan
Sayfa 10-11

İran Meşrutiyeti'nde Bir İttihatçı
Zübeyde Erdoğan Çelikkın
Sayfa 12-14

YAYED'ten
Sayfa 15

GELECEK SAYIDA GÖRÜŞMEK DİLEĞİYLE. KEYİFLİ OKUMALAR DİLERİZ.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

DOĞANIN METALAŞTIRILMASI SÜRECİNDE KOLEKTİF HAKLARIN DURUMU: HES'LERDEN AKBELEN'E

Neoliberal politikaların derinleşmesiyle birlikte toplumun kolektif mülkiyetindeki alanlar, dereler, ormanlar, tarım arazileri sermayenin yeni birikim hedefi hâline geldi. Türkiye'de HES karşıtı köylü hareketleri ve Akbelen direnişi bu sürecin en somut yansımalarını oluşturuyor.

Neoliberal düzenleme tarzının egemen olduğu 1980'li yıllardan sonra idari alan ve siyasi alan ayrımının kısmen aşınmasıyla, idareye siyasi otorite karşısında bırakılması gereken alanın daraldığı söylenebilir. İdarenin, mevcut aygıtların sermaye birikimini sağlayacak şekilde işletilmesi için siyasi iktidar karşısında özerk bir alana sahip olması, devletin görece özerkliğinin tesis edilmesini sağlar. Neoliberal düzenleme tarzında siyaset ve idare arasındaki ayrımı aşındırarak devletin görece özerkliği olarak ifade edilen olguyu da silikleştirmektedir.¹ Söz konusu durumla bağlantılı olarak 1970'lerden bu yana süren yürütmenin güçlendirilme eğilimi değer-biçim alanı değer-dışı biçim alanını ele geçirmeye başlamış ve iki alan arasındaki sınır bulanıklaşmaya başlamıştır.² Bu süreçte değer-dışı biçimin alanı daralmakta, toplumun kolektif mülkiyetinde bulunan kaynaklar metalaştırılmaktadır.

Marx (2010)³ ilkel birikimi kendi çalışma koşullarının mülkiyetinden koparılmış işçi sınıfı ile kapitalist sınıfın bir araya geldiği süreç olarak açıklar. Bu süreç yaşamlarını devam ettirebilmek için üretim yapan insanların zora dayalı yöntemlerle üretim koşullarından koparılmasını ifade eder. Marx'ın tarif ettiği ilkel birikim süreci, bu ayrılmanın pek çok biçimde hayatımızın her alanına nüfuz etmesiyle varlığını devam ettirmektedir. Kanlı yasalar ve çitleme yönetmelikleriyle başlatılmış olan yıkım ve talan bugün şiddetin değişiminin devamı niteliğinde toplumsal yeniden üretimi sağlamaktadır.

Kolektif haklar, üretim ilişkilerinden kaynaklanan ve piyasa düzenine karşı üretilen haklar bütünüdür; emeklilik, sağlık ve eğitim hakkının yanı sıra ilkel birikim süreçlerine karşı talepleri de kapsar. Bu haklar toplumsal konuma dayalı ve toplumsal konuma dayalı olmayan haklar olarak ikiye ayrılabilir. Dini, millî veya etnik bir kolektiviteye ait olmaktan doğan ve dışlayıcı etkiler taşıyan haklar anayasal kurgu içinde yer alamaz. Buna karşılık üretim ilişkilerinden kaynaklanan haklar -emeklilik, sağlık, eğitim gibi- anayasallaştırılmış biçimleriyle kapitalizme özgü bir kategori oluştururlar ve genişletilmiş yeniden üretimin tüm boyutlarını kapsar.⁴ Kolektif mülkiyet hakkı da bu çerçevede doğanın metalaştırılmasına karşı ileri sürülebilecek temel bir hakka karşılık gelir.

¹ Ali Murat Özdemir ve ark., *Genel Kamu Hukuku*, İmge Kitapevi, Ankara, 2019, s.126.

² 1970'lerden bu yana süren "yürütmenin (yasama ve yargı karşısında) sürekli güçlenmesi eğilimiyle ayrıca; kurul sistemlerinin, bağımsız idari otoritelerin, bağımsız denetçilerin ve yönetim usulünün klasik bakanlık teşkilatının işlevini değiştirmesi ve biçimlendirmesi ile sonuçlanan idarenin dönüşümü; hukukun üstünlüğü, idarenin vesaleti, planlama ve merkezîyetçilik gibi ilkelerde gerçekleşen dönüşümler gibi hususlar da ortaya çıkmıştır (Ali Murat Özdemir ve ark., *Genel Kamu Hukuku*, İmge Kitapevi, Ankara, 2019, s.141-142)

³ Karl Marx, *Kapital: Ekonomi Politîğin Eleştirisi Cilt I* (Çev. M. Selik, N. Satılgan), Yordam Kitap, İstanbul, 2010.

⁴ Ali Murat Özdemir, Aykut, E., "Liberalizm ve Haklar", Kuramsal ve Tarihsel Boyutlarıyla Hak Mücadeleleri içinde (der. I. Bürkey, Y. Özüğür, M. Özdek, Y. Elgür, E. V.), NotaBene, Ankara, 2011, s.309.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

Kolektif mülkiyet hakkının var olması, kapitalist sistemin mantığı ile kolektif hakların mantığı arasındaki gerilimli ilişkiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu gerilim, sözleşmeye konu edilmesi mümkün olmayan, toplumsal mücadelelerin sonucunda kazanılan kolektif hakların kapitalist hukuk sistemi içinde anayasa ve kanunlar gibi normatif metinlerde yer edindiği hallerde somutlaşır. Anayasal norm, bu bakış açısıyla sınıf ilişkilerinin her gün yeniden üretildiği bir süreç içinde sınıf mücadelesinin etkili bir aracına dönüşebilir.⁵

Türkiye'de kolektif mülkiyet hakkı savunusu, suyun özelleştirilmesine karşı ilk olarak 1990'larda Ilisu Barajı'na ve Fırtına Vadisi'ne yapılması planlanan HES projelerine karşı direnişlerle görünür hale geldi. Bu mücadeleler zamanla Karadeniz başta olmak üzere pek çok bölgeye yayılarak toplumsal bir harekete dönüştü. 2000'li yıllarda suyun metalaşmasını hızlandıran yeni politikaların devreye girmesiyle birlikte hareket kiteselleşti; dereler özel şirketlere devredilirken köylüler acele kamulaştırma, arazi toplulaştırma ve kolluk güçlerinin baskısıyla yüz yüze geldi.

HES karşıtı mücadeleler zamanla ekoloji dernekleri ve platformlarla eklemlendi: Derelerin Kardeşliği Platformu, Türkiye Su Meclisi ve Karadeniz İsyandadır bunların başında geliyor. Ancak köylülerin pratiği ile bu platformların söylemi birbirinden ayrı değerlendirilmelidir. Köylülerin talepleri yani toprağa, suya, barınağa sahip olmak özünde üretim ilişkilerinden kaynaklanan, dolayısıyla sınıfsal içerikli taleplerdir. Buna karşın platformların bildirimlerinde bu sınıfsal içerik geri planda kalarak mücadele çoğunlukla ekolojik bir çerçevede tanımlandı.

“Türkiye'de ekoloji hareketleri yatay örgütlenmelerini tamamlayabilmiş değildir ve küçük pek çok hareket birbirinden habersizdir.”⁶

Bu platformların talepleri; basının, kamuoyunun, siyasi partilerin ve metalaşma sürecinden nemalanamamış sermaye gruplarının desteğini alarak devlet içerisinde temsil edilebildiğinde siyasi iktidara dönüşebilir ve hareket başarıya ulaşabilir.⁷

HES karşıtı köylü mücadelelerini destekleyen ya da onlara eklemlenen başlıca örgütler şunlardır: Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Türkiye Ormancılar Derneği, TEMA, Doğa Derneği, ÇEKÜD (Çevre Kuruluşları Dayanışma Derneği), Su Platformu, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekle-

⁵ Ali Murat Özdemir, “Emeğin Anayasallaşması, Kolektif Haklar ve Sağlık Hakkı” Toplum ve Hekim, 2005, 20(3), s.202

⁶ Erensü S., Turhan, E., Özlüer, F., Gündoğan, A. C., İsyanın ve Umudun Dip Dalgası, Tekin Yayınevi, İstanbul, 2016.

⁷ Ali Murat Özdemir ve ark., *Genel Kamu Hukuku*, İmge Kitapevi, Ankara, 2019, s.105.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

me Derneği, Suyun Ticarileşmesine Hayır Platformu ve Patika Ekoloji Kolektifi. Bu örgütler Antalya Ahmetler Kanyonu'ndan Tunceli Peri Suyu'na kadar pek çok bölgedeki köylü hareketleriyle ilişki kurmuştur.

Muğla'nın Milas ilçesine bağlı Akbelen Ormanı çevresinde yaşanan süreç, Türkiye'de doğanın metalaştırılması ve kolektif mülkiyet hakkının tasfiyesinin en çarpıcı güncel örneğini oluşturmaktadır.

2023 yılının Temmuz ayında Yeniköy Termik Santraline yakıt sağlayan İkizköy linyit madeninin genişletilmesi için Akbelen Ormanı'nın büyük bir bölümü, YK Enerji (Yeniköy-Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.) tarafından kesildi. Yapılan protestolar ulusal medyanın ilgisiyle karşılandı; ancak aynı yıl Ağustos ayı sonunda ormanın yüzde altmışı yok edildi.

679

Acele kamulaştırılan parsel sayısı

6

Etkilenen mahalle

96

Dava açan yurttaş

19 Temmuz 2025 tarihinde TBMM'de kabul edilen 7554 sayılı maden yasası ile zeytinliklerin, tarım alanlarının, ormanların ve koruma altındaki alanların madencilik işletmelerine açılmasının önü genişletilmiştir. Bu yasa aynı zamanda EPDK'ya acele kamulaştırma yetkisi tanıyarak toplumsal rıza ve mülkiyet hakkını göz ardı eden bir çerçeve oluşturmuştur.

10 Ocak 2026 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Akbelen Ormanı çevresindeki Bağdamları, Çakıralan, Çamköy, İkizköy, Karacağağaç ve Karacahisar mahallelerindeki 679 parsellik tarım arazisi, Yeniköy Termik Santrali'ne linyit kömürü sağlamak amacıyla acele kamulaştırıldı. Karar, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca çıkarıldı. Bu karar bölgedeki köylüler için yalnızca bir mülkiyet sorunu değil; barınma, geçim ve yaşam hakkı sorununu doğrudan temsil etmektedir.

Dikkat çekici olan, 2024'te seçim öncesinde alınan bir önceki acele kamulaştırma kararının iki gün sonra geri çekilmiş olmasıdır. Muğla Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Aras bu durumu şöyle değerlendirdi: "Seçim öncesi olduğu için o dönem halkın tepkisini göze alamadılar; ama şimdi hem son maden yasasıyla beraber önlerinde çok da bir engel kalmadığını düşünüyorlar."⁸

Yaklaşık 4 milyon metrekareyi bulan tarım arazilerine karşı 96 vatandaş ayrı ayrı dava açtı. Milas 2. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından bölgede bilirkişi keşfi başlatılmakla birlikte köylüler, keşif sürecinin kendilerine önceden bildirilmeden ve jandarma eşliğinde yürütüldüğünü belirterek duruma tepki gösterdi.

⁸ <https://medyascope.tv/2026/01/12/akbelen-bir-kez-daha-ayakta/> erişim tarihi: 21.04.2026

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

İkizköy Mahallesi Muhtarı Nejla Işık, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi'ne çağrıda bulunarak yürütmeyi durdurma kararı verilmesini talep etti. Kızı Esra Işık ise Nisan 2026 itibarıyla tutuklu yargılanmaya devam etmektedir.

“Burada sadece üç-beş ağaç, Akbelen Ormanı, zeytin için değil; su kaynaklarımız, topraklarımız, yaşadığımız evimiz, barkımız, hayvanlarımızın hakkı için mücadeleye çıktık.” Nejla Işık, İkizköy Mahallesi Muhtarı.

Köylülerin talepleri -toprağa, suya ve barınağa sahip olmak- özünde üretim ilişkilerinden kaynaklanan sınıfsal içerikli taleplerdir. Kolektif mülkiyet hakkı mücadelesi bu zeminde zaten mevcuttur. Asıl sorun, bu mücadeleyi destekleyen sivil toplum platformlarının ve ekoloji örgütlerinin söylemsel çerçevesinde yatmaktadır. Bu platformların büyük çoğunluğu mücadeleyi sınıfsal değil ekolojik bir dil üzerinden tanımlamaktadır. Bu da hareketlerin birbirinden habersiz ve parçalı kalmasına zemin hazırlamaktadır.

“Emekçilerin örgütü liberal birey tahayyülünün ve piyasa ferdiyetçiliğinin ötesine geçmek için kaçınılmaz bir sosyalleşme alanıdır. Etnik ve/veya dini kolektiviteleri aşan, kapitalizm karşıtı prensiplere, teorik duruşa ve pratiklere ihtiyacı vardır. Sayılanlar olmaksızın üretilecek toplumsallık kendi içerisine katlanır.”⁹

Suyun ve toprağın özelleştirilmesine karşı mücadelenin kalıcı bir etki yaratabilmesi için sınıf örgütlenmesi ve kapitalizm karşıtı bir teorik ve pratik zemine dayanması gerekir. **[Berivan Sevna Yılmaz]**

⁹ Ali Murat Özdemir, Aykut, E., Marksizm ve Hak Kavramı: Kuramsal Bir Yaklaşım Denemesi. İnsan Hakları Yıllığı, 2010, s.35.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

OTOYOLLAR VE KÖPRÜLERİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Otoyollar ve köprüler düne kadar kamunun ortak varlığı iken bugün özelleştirme kapsamına alınarak özel şirketlere devredilmek istenmektedir. Uzun yıllardır kamusal varlıkların sistematik biçimde elden çıkarıldığı ve toplumsal birikimlerin heba edildiğini görmekteyiz/yaşamaktayız. Her özelleştirme işlemiyle birlikte toplum yalnızca ortak varlıklarını kaybetmemekte, aynı zamanda kamusal hizmetlerin müşterisi konumuna indirgenmektedir. Yaşadığımız mekânlara ve yürüdüğümüz yola kadar pek çok alanda, toplumun iradesi dışında bir satış süreci işletilmektedir.

Ulaşım, temel bir kamu hizmetidir. Bu hizmet karşılığında yolu kullanan ya da kullanmayan yurttaşlardan dolaylı ve dolaysız vergiler tahsil edilmektedir. Böyle bir alanı özel sektöre açabilecek kararların alınması, kamu yararı ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Ulaşımın temel işlevi; insanlara ve eşyalara yer ve zaman faydası sağlamak, bunu yaparken güvenli, hızlı, ekonomik, zamanında ve çevreye en az zarar verecek şekilde hizmet sunmaktır. Üretim ve

tüketimin eş zamanlı gerçekleştiği, stoklanamayan bir faaliyet olması nedeniyle ulaşım, bir ülkenin tüm ekonomik ve toplumsal etkinliklerinin merkezinde yer alır.

Ulaşım sektöründe sabit maliyetlerin toplam maliyet içindeki payı oldukça yüksektir. Bu nedenle ulaşım sistemlerinin mümkün olan en düşük yatırım maliyetiyle kurulması ve en düşük işletme maliyetiyle sürdürülmesi hedeflenir. Bu nedenle, ulaşım alanında kamu müdahalesi kaçınılmazdır. Bu müdahale; yatırım gereksinimini dengelemekten arazi kullanımını rasyonelleştirmeye, üretim maliyetlerini düşürmekten güvenliği sağlamaya kadar geniş bir alanı kapsar.

Türkiye’de ulaşım altyapısının finansmanı, yalnızca yolu kullananlardan değil, dolaylı olarak tüm toplumdan sağlanmaktadır. Bu kapsamda başlıca gelir kalemleri şunlardır:

- Akaryakıttan alınan vergiler,
- İthalat ve satış üzerinden alınan vergi ve harçlar,
- Resmî belgeler karşılığında alınan harçlar,
- Lastik ve yağdan alınan vergi ve harçlar,

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

- Köprü ve otoyol geçiş ücretleri,
- Yolu kullanmayanlardan tahsil edilen dolaylı vergiler.

Bu gelirler, altyapının inşası ve bakım maliyetlerini karşılamak amacıyla tahsil edilmektedir. Nitekim köprü ve otoyol projeleri için toplum önemli ölçüde sabit yatırım yapmıştır. Kamulaştırma bedelleri de dikkate alındığında, söz konusu projelerin topluma ciddi bir maliyet yüklediği açıktır. Bu nedenle, yatırımın toplum tarafından gerçekleştirilmesine rağmen elde edilen gelirlerin özel sektöre devredilmesi düşünülemez. Kaldı ki, toplumun doğrudan güvenliğini ilgilendiren bir hizmetin, “işletim devri” adı altında yumuşatılarak yerli ve yabancı sermaye şirketlerine bırakılması kamu yararı ilkesine açıkça aykırıdır.

Bu özelleştirme sürecinin beraberinde getirdiği iki temel risk bulunmaktadır. Birincisi, alternatif yolların yetersizliği nedeniyle fiili bir tekel oluşması, ikincisi ise bakım ve işletme giderlerinden kurtulma amacıyla yapılan bu düzenlemenin, uzun vadede kamuya daha yüksek maliyetler yüklemeye ihtimalidir.

Özel sektörün işletmeyi devralması durumunda, devlet mevcut gelir seviyesini korumak isteyecek; işletmeci ise buna kendi kârını ekleyerek geçiş

ücretlerini artıracaktır. Eğer bakım giderleri de işletmeciye ait olursa, bu artış daha da yüksek olacaktır. Bu durumda kullanıcıların önemli bir kısmı ücretli yollar yerine ücretsiz alternatif güzergâhlara yönelecek, bu da kamu yollarında kapasite artışı ihtiyacını doğuracaktır. Sonuç olarak devlet, yeni yatırımlar yapmak zorunda kalacak ve başlangıçtaki maliyet azaltma hedefi tersine dönecektir.

Özellikle büyük şehirlerdeki köprülerin yüksek kârlılığı göz önüne alındığında, bu süreçte kamu yararından çok özel sektörün çıkarlarının ön planda olduğu yönünde güçlü bir kanaat oluşmaktadır.

Sonuç olarak, toplumsal kaynaklarla inşa edilen ve geniş kesimlerin katkısıyla var olan altyapıların özelleştirilmesi, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal boyutlarıyla da ele alınmalıdır. Ormanların, meraların, zeytinliklerin, kıyıların, suyun ve enerji, iletişim, ulaşım altyapısının elden çıkarıldığı bir ortamda, gelecek nesillerin ortak değerlerle bağ kurması giderek zorlaşmaktadır. Bu durum, “bu ülke kimin” “Bir avuç yağmacının mı” sorusunu daha güçlü ve daha haklı bir şekilde gündeme getirmektedir. **[Nurten Çağlar Yakış]**

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

OTOMOBİL MÜLKİYET KOOPERATİF VE BELEDİYE

Yaklaşık 90 milyonluk nüfusa sahip ülkemizde 30 milyonu aşkın araç bulunmaktadır. Neredeyse her üç kişiden birinde, her bir ailede bir araç var. Oransal olarak Avrupa ülkelerindeki araç sayısını oransal olarak yakalayamamış olmamıza karşın hatırı sayılır ölçüde araç varlığımız bulunmaktadır. Var ama araçların bakım, onarım, akaryakıt, işletme, vergi, sigorta, yol ve köprü geçiş ücretleri, amortisman, yıkama ve temizlik maliyetleri sahiplerini yoruyor. Aslında dar gelirli olup araç sahibi olamayanların, üst gelir kesimlerine dâhil olanların bu tür giderlerden etkilendiğini söyleyemeyiz. Her iki kesimin de umurunda değildir. Buna karşılık orta gelir grubuna sahip insanların gelirine göre çok yüksek oranlarda aylık, yıllık maliyet ortaya çıkmaktadır. Yani, araç sahipliğinin ve kullanımının sınıfsal özünü göz ardı edemeyiz. Ülkemizdeki gelir dağılımı bozukluğunun araç sahipliğine ve kullanımına nasıl bir olumsuz etki yaptığı, ortadadır.

Araç sahipliğinden kaynaklanan yüksek miktarlı ve oranlı giderlerine karşı orta sınıf mensuplarının, bireysel çözümler ürettiğini biliyoruz: En köklü olanı, aracı satmaktadır. Satmayanlar, akaryakıt giderini azaltmak için az kullanmayı yeğlemektedir. Gelir darlığına bağlı olarak zorunlu olanı dışındaki sigorta poliçesini yenilemeden vazgeçilmesidir. Sahibi tarafından yıkanması yoluyla araç temizleme giderini azaltmaktır. Aklımıza gelen veya gelmeyen, bize ulaşan veya ulaşmayan birçok tasarruf yöntemi, sahipleri tarafından uygulanmaktadır, uygulanabilir.

Öte yandan aracını satmayıp tasarruf yapanların bisiklet, motosiklet gibi ekonomik araçları kullanmaya başladığını da biliyoruz, görüyoruz. Bisiklet, motosiklet ve benzeri araç

kullanıcılarının sayısında önemli bir artış vardır. Bu araçları kullanamayanların bir kısmının da dolmuş, otobüs ve taksi kullanarak çözüm üretmeye çalıştığını anlıyoruz. Ama bütün bu çözümlerin bireysel olduğu ortadadır. Başka bir çözüm yolu yok mudur?

Yaşadığımız yıllar boyunca insanların yükselen bir eğimle bireyci kurtuluş yolunu yeğlediğini gözlemledik. Bencil ve bireyci davranışlarda sürekli bir biçimde artış yaşanmaktadır. Mülkiyet sahibi olma isteğinde de yoğunlaşma hissedilmektedir. Eskiden “Bir lokma, bir hırka” diyenler, bugün “Ver Allahım ver” deyip, hiçbir şeyle yetinmemektedir. Bir evi, olan ikincisini, üçüncüsünü, yazlığını, kışlığını istemektedir. Şehirde, köyde ve yaylada olmak üzere büyük küçük her bir yerleşimde ayrı ayrı konut sahibi olmanın peşine düşmektedir. Eskiden insanlar, başını yağmurdan kardan koruyacak bir damı oldu mu, başka bir şey istemezdi. Araç dersiniz, o da aynı. Eskiden mahalledeki bir komşuda radyo veya televizyon olunca herkes, oradan izler veya dinlerdi. Şimdi evlerde, her bir odada ayrı televizyon var. İstemenin ve hırsın sonu yok. Ancak, ihtiyaçtan fazla olan şeyler, varsıllığı göstermez. En hafifinden söylersek şımarıklığı gösterir.

Hangi ekonomik sistem içinde olursa olsun, kooperatif şirketler bir araçtır. Önemli olan aracın amaca uygun olması ve doğru bir biçimde işletilip kullanılmasıdır. Kooperatifler, dayanışma, işbirliği, güç birliği kuruluşlarıdır. Sermayenin büyüklüğünden çok insanı önceler. Toplumsal refahın artması için kullanılan bir örgütlenme biçimidir. Akla gelen ve gelmeyen birçok alanda kooperatif örgütleri kullanılabilir. Bu bağlamda amaca yönelik yeni bir tür önerisinde bulunalım:

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

Gerek ekonomik sıkıntılardan dolayı gerekse ihtiyaç olmadığından dolayı kullanılmayan süreye bakıldığında çoğu kişinin aracını kullandığı saat sınırlıdır. Birçok kişinin her gün aracını kullanmadığını, kullanmadığını biliyoruz. Bir ay içinde 5-10 saati geçmeyen kullanımlar çoğunluktadır. Bir günde bir saat kullanılan aracın, yirmi üç saat boşa kaldığına dikkati çekerim. Bir günde 7-8 saat kullanılan aracın 16-17 saat boşa kaldığını fark edelim. Ortalama niteliklere sahip bir aracın 2-3 milyon lira ederinin olduğunu biliyoruz. Krediyle alındığında finans sektörüne çok ciddi miktarlarda faiz ödendiği de ortadadır. Kamuya, otomobil firmalarına, bayilerine, üreticilerine yüklü meblağlarda bedel ve vergi öderken bankacılık sektöründe de büyük oranlarda ve meblağda faiz ödemekteyiz. Araç sahiplerinin ne otomobil üreticilerine ne de bankalara karşı direnme, itiraz etme, savunma yapma hakkı, bilgisi ve becerisi vardır. Savunmak ve direnmek için aykırı düşünmeyi, örgütlü olmayı beynimize yerleştirmeliyiz. İlimlisından köktencisine kadar siyaset yelpazesinin neresinde yer alırsa alınsın, sömürden kurtulmanın çözümünü üretmek mümkündür. Herhangi bir çözüm yolunun kolayca uygulanabileceğini düşünmek de saflıktan öteye geçmez. Hangi ekonomik sistem içinde olursa olsun farklı çözüm önerileri ileri sürülebilir. Sosyalist sistem içinde de tezler ileri sürülebilir. Ama kapitalist sistem içinde de aykırı düşünmek olanaklıdır. Bu noktada nasıl olabilir, nasıl olacak, diye sorabilirsiniz.

Aykırı olan hiçbir şeyin kolay olamayacağını vurgulayarak oto kiralama amaçlı bir kooperatifin kurulmasını ve faaliyete geçirilmesini öneriyorum. Adının ve türünün önemi yoktur. Mutlaka, uygun tür oluşturulabilir. İnsanlar, mülkiyet aşkından vazgeçerek, yani araçlarını satarak, kooperatife sermaye olarak koymalıdır. İhtiyaç duymaları durumunda ortağı olduğu kooperatiftan saatlik, günlük,

aylık kiralama yapabilir. Kooperatifin mülkiyetindeki araçların, verimli kullanımı sağlanır. Oto kiralama şirketlerinin kullanmakta olduğu birçok vergisel avantajlardan yararlanılabılır. Vahşi sermayenin aşırı sömürsünden bir nebze kurtulmanın yolu çare üretmektir. Kiralama kooperatifi aracıyla az kaynakla verimli biçimde araç kullanmak mümkündür. Bir aracın kullanım süresini artırdığımızda, milyonlarca lira ödeyerek, vergi ve faiz yükünü çekerek evimizin önünde atıl biçimde boş duran aracımız için başkalarını zenginleştirmekten kurtulabiliriz.

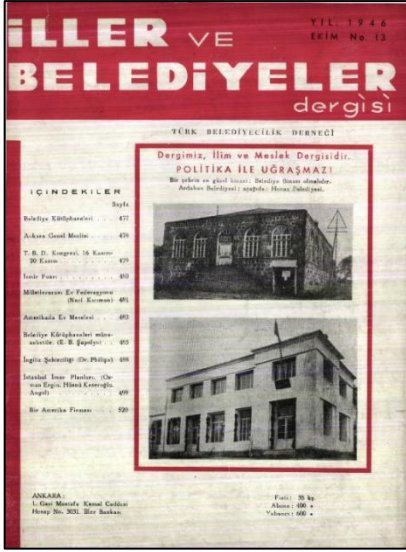
Oto kiralama kooperatifine, belediyeler önderlik etmeli ve kurucu olmalıdır. Bu konuda, herhangi bir kaynak ayırmadan yalnızca organizasyon yapabilirler. Birkaç belediye birden örgütlenme yapabilir. Ortalama her bir ilde çok sayıda belediyenin önderliği ve örgütlemesiyle beldelerinin otomobil sahiplerini bir araya getirmek olanaklıdır. Olabilir mi? Ne dersiniz? **[Ahmet Dursun Yılmaz]**

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

DERGİ

İLLER VE BELEDİYELER DERGİSİ

Cumhuriyet'in kuruluşunu takip eden yıllarda, Türkiye'nin bayındırlığı ve vatandaşların düzenli, sağlıklı şehirlerde, düzgün belediye yönetimleri altında yaşamlarının sağlanması önemli uğraş alanlarından bir tanesi olmuştur. 1930'lu yıllarda, 1580 sayılı Belediye Kanunu ile yapılan düzenlemeler, Belediyeler İmar Heyeti ile başlayan çalışmalar ve Belediye Kanunu'nda öngörülen hizmetlerin finansmanının sağlanması amacıyla Belediyeler Bankası'nın kurulması gibi adımlar belediyelerin yapacakları kamu hizmetleri için altyapıya kavuşmalarını sağlamıştır. Aynı dönemde, belediyeciliğin düşünsel düzeyde tartışılması amacıyla dergicilik faaliyetleri de başlamıştır. Bu kapsamda, 1935 yılında Belediyeler Bankası'nın imtiyazıyla Belediyeler Dergisi yayımlanmaya başlamıştır. Derginin temel amacı, belediyeciliği bilimsel esaslar çerçevesinde ele almak ve yurtiçi ile yurtdışından örnek uygulamalar aracılığıyla yerel yöneticilerin bilgi birikimini artırmaktır.

Belediyeler Dergisi, 1935-1942 yılları arasında toplam 81 sayı yayımlanmış ve savaş şartları nedeniyle 1942 yılında yayın hayatına ara vermek zorunda kalmıştır. Savaşın sona ermesiyle, 1945'te kurulan İller Bankası'nın faaliyete geçişi bu yayın geleneğinin Türk Belediyecilik Derneği çatısı altında daha kapsamlı bir yapıyla ve İller ve Belediyeler Dergisi ismiyle yeniden doğmasını sağlamıştır. İller ve Belediyeler Dergisi, 17 Temmuz 1945'te kurulan Türk Belediyecilik Derneği'nin yayın organı olarak, 1945 yılının Ekim ayında yayımlanmaya başlamıştır. Dergi bugün, Türkiye Belediyeler Birliği¹'nin yayın organı olarak, İller&Belediyeler ismiyle 934. sayısına ulaşmıştır.

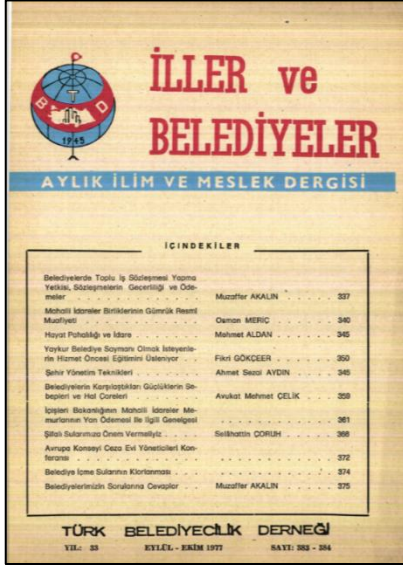
Türk Belediyecilik Derneği, İller ve Belediyeler'in ilk sayısında yayımlanan tüzüğe göre, Türkiye'de belediyeciliğin ve yerel yönetimlerin ilerlemesine yardım edecek bilimsel incelemeler yapmak ve dünya şehircilik ve belediyecilik gelişmelerini ülkeye aktarmak amacıyla kurulmuştur. Yönetim Kurulu'nun ilk toplantısında, İller ve Belediyeler adıyla bir dergi çıkartma kararı alınmıştır. Dergi aracılığıyla, bir bilim olarak görülen mahalli idare faaliyetlerinin "prensipler ve metotlarını" yaymak amaçlanmıştır.² Dernek, Süheyp Derbil, İsmail Hakkı Görel, Alaettin Cemil Topçubaşı, Mithat Yenen ve Naci Kıcıman'ın aralarında yer aldığı 11 kurucu tarafından kurulmuş ve ilk başkan Süheyp Derbil olmuştur. Aynı zamanda, derginin yazarları olan bu isimler, akademisyen, hukukçu, mimar-mühendis ve mülki idare amirleri olarak derginin yazar profilini temsil etmektedirler. İller Belediyeler, öncülü Belediye Dergisi'nde olduğu gibi uygulamanın içerisinden gelen bürokratların, akademisyenlerin ve teknik uzmanlık bilgisinin taşıyıcısı olan mimar ve mühendislerin yazılar kaleme aldığı bir mecradır.

¹ Türk Belediyecilik Derneği, belediyecilikle ilgili faaliyetlerini 57 sene dernek statüsüyle sürdürmüştür. Bakanlar Kurulunun 21 Ağustos 2002 tarih ve 2002/4559 sayılı kararıyla, "Türkiye Belediyeler Birliği" ismiyle mahalli idare birliği statüsüne kavuşmuştur.

² İller ve Belediyeler, Sayı 1, 1945.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

Kendisini “ilim ve meslek” dergisi olarak tanımlayan İller ve Belediyeler, kurulduğu dönemde 600 kusun belediyeye hitap eden tek belediye dergisidir. Bu yönüyle, imardan elektrik-su altyapısına, şehir yaşantısının adap ve kurallarından vesayet tartışmalarına varıncaya kadar geniş bir alanda kaleme alınan yazılar aracılığıyla “şehircilik ilminin” esasları dergide uzun yıllar işlenmiştir.

Derginin mizanpajı yıllar içinde sıkça değişmiş olsa da bölüm başlıklarında belirli bir süreklilik korunmuştur. “Belediyelerimizi İlgilendiren Kanun ve Kararlar”, “Belediyelerimizi İlgilendiren Danıştay Kararları”, “Belediyecilerimizin/Belediyelerimizin Sorularına Cevaplar”, “Fotoğraflarla Belediyeler” ve “Ayın Olayları” gibi başlıklar derginin standart bölümleri arasında yer almaktadır.

İller ve Belediyeler dergisi, 1945’ten günümüze belediyecilik tartışmalarına önemli ölçüde ışık tutmaktadır. Farklı dönemlerde belediyeleri ilgilendiren gelişmeleri, mevzuat düzenlemelerini, yerel yönetimlere ilişkin fikri tartışmaları ve çeşitli ülke uygulamalarını izlemeye imkân sağlar.

2023 yılından itibaren internet erişimine açılan dergi arşivi ise, uzmanlar ve araştırmacılar için önemli bir başvuru kaynağı niteliğindedir.³ [Ata Berk Kısaoğlu]

İller ve Belediyeler dergisi arşivinden.

³ <https://www.tbb.gov.tr/tr/yayinlar?year=1946&search=&type=magazine>

YAYED Bülten

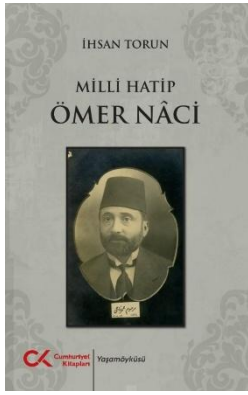
Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

KİTAP

İRAN MEŞRUTİYETİ'NDE BİR İTTİHATÇI

“Sözleri Kur’an’dı, gözleri mi’râç,
Halk onun Tanrı’sı, o halka yalvaç”¹

Zamanın ruhu varsa, ben yirminci yüzyılın ilk çeyreğindeki ruha hayranım. Vatan, hürriyet

ve kardeşlik ideallerinin yüceltiği, bunun için ülke sınırlarını aşan enternasyonal bir ruhun hüküm sürdüğü zamanlar. Bu özgürlük savaşçılarından Ömer Nâci’nin yaşamöyküsü İhsan Torun tarafından kaleme alındı.² Ömer Nâci, daha Bursa Askeri

Lisesi’ndeyken öğrenci eylemlerine öncülük eden ve sık sık ceza alan bir öğrenci. Babasının çabasıyla Manastır Askeri Lisesi’ne nakledilmiş. Bu okulda Mustafa Kemal ile tanışmış. Namık Kemal’i ve Tevfik Fikret’i Mustafa Kemal’e tanıtan, birlikte Vatan ve Hürriyet Cemiyeti’nin Selanik Şubesi’ni kuran da o.

Ömer Nâci’nin İran macerası adeta İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin (İTC) siyasetindeki dönüşümün bir yansımasıdır. O enternasyonalist duygularla İran meşrutiyet mücadelesine katılmış ve bunun için İran hapishanelerinde yatmıştır. 1906 yılında kurulan ve 1889’da kurulan İTC ile daha sonra birleşen Osmanlı Hürriyet Cemiyeti’nin on kurucusundan yedi

numaralı üyedir. Diğer kurucular Askeri Rüştiye Müdürü Binbaşı Tahir, Fransızca Öğretmeni Binbaşı Nâki, Selanik eşrafından Rahmi, Mithat Şükrü Bleda, Talât Bey, 3. Ordu Müşiriyeti Yaveri Yüzbaşı Kazım Nâmi, Merkez Kumandanlığından Müstahkem Mülazım-ı Evvel İsmail Canbulat, Mülazım-ı Evvel İsmail Hakkı Baha ve Yüzbaşı Edip Servet Bey’dir. Nisan 1907’de kaçtığı Paris’te işçi eylemlerini izlemiş ve Jean Jaures’in konuşmalarından çok etkilenmiştir. İran macerası, hatipliği sayesinde İTC tarafından Erzurum’da baş gösteren vergi isyanlarını desteklemek için görevlendirilmesiyle başlar. Karadeniz üzerinden Batum’a ve oradan da bir İran şehri olan Salmas’a ulaşır. Ancak buradan Erzurum’a ulaşamaz. Salmas’ta, Paris’te tanıştığı bir İran İttihatçısı olan Mirza Sait’in okulunda öğretmenlik ve dergisinde müdürlük yapar. Oradaki bir meşrutiyetçi örgüte katılır. İran ile duygusal bağı ise daha eskilere dayanır. Galata Köprüsü’nün Yeni Cami tarafında İranlı seyyar kitapçılar, yasak yayınları yalnızca güvendikleri kişilere tezgâh altından satmaktadırlar. Ömer Nâci, İranlı yayıncılardan temin ettiği bu kitapları Harp Okulu’na sokmuş ve öğrenciler arasında gizlice yaymıştır.

İran’da meşrutiyet 1906 yılında ilan edilmiştir, ancak şahın veya sadrazamın değiştirilmesi veya ölümüyle sürekli kesintiye uğramaktadır. Meşrutiyete karşı hareket eden dış destekli toplumsal kesimler de vardır. İran Kürt aşiretleri meşrutiyete karşı isyan başlatmış, Ağustos 1907’de Osmanlı Devleti de Kürt aşiretlerini desteklemek için İran’a girmiştir. İTC ise II. Abdülhamit’in bu müdahalesine karşı olduğunu ve Osmanlı Devle-

¹ Ziya Gökalp’in Ömer Nâci’nin ölümü üzerine kaleme aldığı şiirin bu dizeleri Kerkük Kalesi/Osmanlı Subay Mezarlığı’ndaki mezar taşına yazılmıştır.

² İhsan Torun, *Milli Hatip Ömer Nâci*, Cumhuriyet Kitapları, Ocak 2026, İstanbul.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

ti'nde meşrutiyet ilan edilince iki ülkenin dost olacağını içeren bir telgrafi İran sefaretine ve meclisine göndermiştir.

Ömer Nâci'nin İran'a ikinci gidişi II. Meşrutiyet ilanından sonradır. İran meşrutiyetinin tehlikeye girmesiyle Aralık 1908'de İTC İran meşrutiyetini yeniden kurma mücadelesi verenlere destek için beş kişilik bir müfreze göndermiştir. Fedailer Müfrezesi sonradan Kut'ül Amare kahramanı olacak Halil Bey komutasında Ömer Nâci, Mustafa Necib, Yakup Cemil, Filibeli Hilmi'den ibarettir. Müfreze yeni katılımlarla önemli bir sayıya ulaşacak ve Şah kuvvetlerine karşı önemli başarılar elde edecektir. Ancak bu kez de Osmanlı meşrutiyeti tehlikededir. 31 Mart vakası üzerine müfreze ülkeye döner. Ömer Nâci 1909-1915 yılları arasında meşrutiyet rejiminin halk arasında benimsenmesi için Anadolu'yu gezer ve yaptığı konuşmalarla toplum üzerinde önemli etkiler bırakır. 1910 yılında Hayyeale'l Felah (Haydi Kurtuluş) adlı risaleyi yazar. Trablusgarp Savaşı'nda İTC'nin mutemedi olarak Mustafa Kemal ve gönüllüler için cepheye para götürmekle görevlendirilir. Trablusgarp'ta yerli jandarma kuvvetleri oluşturur. Ocak 1913'teki Babiâli Baskını'nda önemli rol oynar. Öyle ki Enver Ziya Karal baskının Talât'ın mahareti, Nâci'nin etkili demeçleri ve diğer İttihatçıların fedakarlığı sayesinde başarıldığını yazmıştır.

Birinci Dünya Savaşı ne yazık ki çok şeyi değiştirdi. İTC – Almanya ittifakı ile Ömer Nâci'nin İran'a üçüncü harekâtı Turan politikasının bir uzantısıdır. Teşkilat-ı Mahsusa olarak İran'a yönelen ekip Kürt aşiretlerinden oluşan müfrezesiyle Urmiye'yi ele geçirir. Osmanlı Ordusu 9 Ocak 1915'te Tebriz'e girer. Ruslar'ı şehirlerinden çıkarması nedeniyle Osmanlı ordusunu iyi karşılayan Tebriz

halkı savaş vergisi toplanmasından sonra hoşnutsuz olur. Diğer taraftan, İsmail Hakkı Bey'in çantasından çıkan evrak ve haritayı gören İranlılar, Osmanlı ordusunun İran'da ele geçirmeyi düşündüğü bölgeler olduğunu anlar. Osmanlı'nın da Rus ordusu gibi istilacı olması şüphesi doğar. Bu hareket Alman emperyalizminin hedefleriyle yönlendirilmiştir. Enver Paşa Bakü petrol bölgesinde sabotajlar yapmakla görevli Almanya Konsolos Yardımcısı Max von Scheubner'e asker ve tercüman desteği verilmesini emretmiştir. Paşa gayrinizami harp deneyimi nedeniyle Teşkilat-ı Mahsusa'ya önem vermektedir. Halil Kut ve Ömer Nâci Scheubner ile çalışacak ve hazırlanan müfrezenin masraflarını Almanya karşılayacaktır. Ömer Nâci-Scheubner planı Cizre yakınlarındaki Hezek Köyü isyanı nedeniyle bir süre ertelenir. Hezek İsyanı Musul'daki Çerkez Ethem kuvvetlerinden beş yüz milisin gelmesiyle bastırılmıştır. Anlıyoruz ki Çerkez Ethem Kuva-yi Milliye'den önce de önemli bir milis güçtür. Ömer Nâci'nin yönetimindeki Müfreze, Şırnak'taki isyanı bastırdıktan sonra İran'a yönelmiş ve Ruslarla bir dizi savaşa girişmiştir. Ömer Nâci'nin Ocak 1915'te başlayan macerası Ağustos 1916'da tifüsten ölümüyle sonlanır.

İTC İran sefaretine ve meclisine telgraf çekerek iki ülke arasındaki dostluğun Osmanlı'da da meşrutiyetin ilanı ile kurulacağını belirtmişti, ancak İTC iktidarında İran'a Turan emelleriyle hareket edildi. Bu işgal girişiminde Alman emperyalizmi rol oynamıştı. Günümüzde bazı akademisyenler Türkiye'nin istihbarat örgütü MAH'ın 1920'lerdeki kuruluşunda Alman etkisi üzerine çalışmalar yayınlamaktadır. Bu etkiyi Teşkilat-ı Mahsusa'nın Scheubner ile yaptığı çalışmalara dek uzatmak mümkündür.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

1900'lerin ilk çeyreğinde, yeni bir dünya kurulurken, İran-Türkiye dostluğu Cumhuriyetin ilanından sonra Atatürk'ün girişimiyle başladı. O dönemde Özsoy Operası İran Şahının Türkiye'ye ziyareti için yazdırılmıştı. Şimdi dünya yeni bir altüst oluşun eşiğinde ve ABD-İsrail ikilisinin İran'a saldırısı bu altüstü somutlaştıran en önemli gösterge oldu. Bu saldırıyla bölgenin iki büyük devleti olan Türkiye ve İran arasındaki kardeşlik çok daha önemli hale geldi.

Soldan sağa, ayakta; Halil [Kut], Fıhibeli Hilmi, Mustafa Necib, elinde kılıcıyla Yakup Cemil.^[642] Oturanlar Mehmet Emin Yurdakul^[643] ve Ömer Nâci (9 Mayıs 1909-Trabzon).

İhsan Torun Ömer Nâci'nin biyografisini bir belgesel titizliğiyle ve en küçük bir bilgi kırıntısını bile dışarda bırakmadan yazmış. Kaynakça çok zengin. Doğrudan Ömer Nâci ile ilgili birkaç anı kitabı yanında Şevket Süreyya Aydemir'den Falih Rıfkı Atay'a, Yahya Kemal Beyatlı'dan Celal Bayar'a, Ömer Nâci adının geçtiği ne kadar kaynak varsa taranmış. Yazar bu kaynaklardaki çelişkili anlatımları, okuma güçlüğü yaratması pahasına, değerlendirmiş ve gerçeğin ne olduğunu ortaya koymuş. Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi devlet arşivlerinden geniş ölçüde yararlandığı gibi dönemin yerel ve ülke çapında yayımlanan gazete ve dergilerini de taramış. İncelenen kaynaklar arasında İTC, II. Meşrutiyet ve İran modernleşmesiyle ilgili onlarca kitap ve makale de var. Velhasıl To-

run Ömer Nâci'nin eksiksiz bir portresini ortaya koymuş.

Yukarıdaki değerlendirmelerde Ömer Nâci'nin İran meşrutiyet hareketine katılımı üzerinde duruldu. Kitapta, onun ülke içerisindeki ateşli konferansları, Ziya Gökalp'le ve Mustafa Kemal ile aile dostlukları, Paris'te Yahya Kemal ve Doktor Nâzım ile arkadaşlığı, Paris işçi eylemlerine tanıklığı, ailesi ve arkadaşlarıyla ilişkileri gibi çok geniş bir hikâyeye yer verilmiş. İran ve Türkiye kaynaklarında bulunan neredeyse tüm Ömer Nâci fotoğrafları bulunmuş ve kitaba eklenmiş. Attilâ İlhan'dan ve başka şairlerden aktarılan şiirler ve veciz sözler ise anlatımı daha da zenginleştirmiş.

Yahya Kemal arkadaşı Ömer Nâci'nin kişiliği için "rind", yani "şekilden kurtulmuş, öze ermiş kişi" sıfatını kullanmış. Ölümünde de "... genç ölmekle beraber, 'olacağını oldu' fikrindeyim. Meşrutiyet'in kahraman sınıfına karıştı. İttihat ve Terakki'nin belli başlı halk hatibi kesildi. Büyük halk kitlelerine saatlerce delidolu nutuklar söyledi... Kendi yaratılışı dâhilinde felekten kâm aldı..." demiş. Yazara göre, Yahya Kemal, Münir Nurettin Selçuk'un bestesiyle ölümsüzleşen *Rindlerin Ölümü* şiirini de Ömer Nâci için yazmış:

"Ölüm âsûde bahâr ülkesidir bir rinde;
Gönlü her yerde buhurdan gibi yıllarca tüter.

Ve serin serviler altında kalan kabrinde
Her seher bir gül açar; her gece bir bülbül öter"

Kalemine sağlık İhsan Torun. **[Zübeyde Erdoğan Çelikkın]**

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

YAYED'TEN

YAYED DERNEK YAYINLARI ÜZERİNE GÖRÜŞMEK İÇİN BİR ARAYA GELDİ

15

11 Nisan 2026 Cumartesi günü Genel Sekreter Serhat SALİHOĞLU'nun çağrısıyla Dernek yayınları üzerine genel bir görüşme yapıldı. Yayın çalışmaları son iki yıldır Yayın Koordinatörü Av. Nurten ÇAĞLAR YAKIŞ tarafından üstlenilmiş bulunuyor. YAYED Bülten başta Gamze YÜCESAN ÖZDEMİR, sonra Zuhâl SİRKECİOĞLU DÖNMEZ, daha sonra Zübeyde ERDOĞAN editörlüğünde yürütüldü. Toplantıda iki aylık yayın döneminin gerçekleştirilmesinden memnuniyet duyulduğu dile getirildi. Bülten'in içerik bakımından güçlendirilmesi için yapılabilecek işler üzerinde duruldu. Memleket Siyaset Yönetim Dergisi'nin (MSY) yirmi yılı doldurduğu ve kamu yönetimi alanında Türkiye'nin ilk iki dergisinden biri olduğu bilgisi paylaşıldı. MSY'nin akademik kulvarda yol almasının üstünlükleri ve sınırlılıkları değerlendirildi. Yine akademik çizgide çıkması hedeflenen KAMU Hukuk ve Yönetim Dergisi'nin TR Dizin başvuru süreciyle DergiPark sistemine girişinde henüz sonuç alınamamış olmasının nedenleri ve bu süreçlerin hızlandırılmasının iyi olacağı görüşüldü. Görüşmede ayrıca belediyeler üzerinde yoğunlaşan yolsuzluk ve soruşturma sorunları üzerinde duruldu.

YAYED Bülten

Yerel Yönetim Araştırma, Yardım ve Eğitim Derneği Resmî Bülteni

BEŞ YERLEŞİM BİRİMİ YENİDEN BELDE STATÜSÜNE KAVUŞTU: SEÇİMLER 7 HAZİRAN'DA

28 Mart 2026 CUMARTESİ

Resmî Gazete

Sayı : 33207

YÜKSEK SEÇİM KURULU KARARI

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No: 2026/159

KARAR

Kurulumuzun 5/12/2025 tarihli ve 2025/442, 2025/443, 2025/444, 2025/445, 2025/446 sayılı Kararlarıyla;

- Tokat ili Reşadiye ilçesi Yolüstü Belde Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeliği,
- Tokat İli Reşadiye İlçesi Çevrecik Belde Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeliği,
- Tokat İli Almus İlçesi Bağtaşı Belde Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeliği,
- Gümüşhane İli Merkez İlçesi Tekke Belde Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeliği,
- Nevşehir İli Ürgüp İlçesi Mustafapaşa Belde Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeliği,

seçimlerinin 7 Haziran 2026 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir.

16

28 Mart 2026 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK) 2026/159 sayılı kararıyla, Tokat, Gümüşhane ve Nevşehir illerinde toplam beş belediye başkan ve meclis üyeliği için sandık kurulacak. YSK'nın 25 Mart 2026'da oy birliği ile aldığı karara göre, bu beş belediyede belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliği seçimleri 7 Haziran 2026 tarihinde gerçekleştirilecek. Sandık Tokat ili Reşadiye ilçesi Yolüstü Belde Belediyesi, Tokat ili Reşadiye ilçesi Çevrecik Belde Belediyesi, Tokat ili Almus ilçesi Bağtaşı Belde Belediyesi, Gümüşhane ili Merkez ilçesi Tekke Belde Belediyesi ve Nevşehir ili Ürgüp ilçesi Mustafapaşa Belde Belediyesinde kurulacak.

Hukuki süreçleri tamamlanan beş yerleşim birimi, uzun bir aradan sonra yeniden belde statüsü kazanmıştır. Tokat, karardan en fazla etkilenen il oldu. Yolüstü, Çevrecik ve Bağtaşı beldelelerinde uzun süredir beklenen dönüşüm tamamlandı. Bölge halkı, ilk kez 2026'da belediye başkanı ve meclis üyeleri seçecek. Yolüstü (Reşadiye – Tokat), tarihi ve doğal dokusuyla gelişme potansiyeli taşıyan bir konumda yer alıyor. Çevrecik (Reşadiye – Tokat), özellikle tarım ve hayvancılığın yoğun olduğu bir yerleşim olarak öne çıkıyor. Bağtaşı (Almus – Tokat) ise Almus Barajı çevresindeki ekonomik hareketlilik sayesinde cazibe merkezi olma yolunda ilerliyor.

